

Міністерство освіти
і науки України

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Юридичний факультет
Кафедра приватного права

Білостоцький державний університет
(м. Білосток, Республіка Польща)

Відділення Білостоцького
університету у м. Вільнюс
(Литва)

Університет «Ovidius» в м. Констанца
University in Constanta
(Румунія)

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
(м. Харків, Україна)

Університет імені Матея Бела
в м. Банська Бистриця
(Словакія)

Люблінський католицький університет Іоана Павла II
(Республіка Польща)

Національний університет
«Одеська юридична академія»
кафедра трудового права
та соціального забезпечення
(м. Одеса, Україна)

ПРАВОВІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ: ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В ЦИФРОВУ ЕРУ

.....

МАТЕРІАЛИ
V Міжнародної науково-практичної конференції

13 листопада 2024 року
м. Чернівці

Міністерство освіти і науки України

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ
ФЕДЬКОВИЧА ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРИВАТНОГО ПРАВА
(М. ЧЕРНІВЦІ, УКРАЇНА)**

**БІЛОСТОЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(М. БІЛОСТОК, РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)**

**ВІДДІЛЕННЯ БІЛОСТОЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ У М. ВІЛЬНЮС
(ЛИТВА)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
(М. ХАРКІВ, УКРАЇНА)**

**УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МАТЕЯ БЕЛА В М. БАНСЬКА БИСТРИЦЯ
(СЛОВАКІЯ)**

**УНІВЕРСИТЕТ «OVIDIUS» В М. КОНСТАНЦА
UNIVERSITY IN CONSTANTA
(РУМУНІЯ)**

**ЛЮБЛІНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІОАНА ПАВЛА ІІ
(РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА ТРУДОВОГО ПРАВА ТА ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
(ОДЕСА, УКРАЇНА)**

ПРАВОВІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ: ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В ЦИФРОВУ ЕРУ

*Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції
13 листопада 2024 року
м. Чернівці*

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2025

УДК 341.231.14:004.8](08)

П 685

Редакційна колегія:

Ніна Гетьманцева, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри приватного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (голова);

Оксана Кіріяк, кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри приватного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (відповідальний секретар);

Андрій Бутирський, суддя господарського суду Чернівецької області, доктор юридичних наук, професор;

Анна Доліва-Клепацка, докторка юридичних наук, професорка кафедри європейського права Білостоцького державного університету;

Любіца Сакторова докторка юридичних наук, професорка університету імені Матея Бела в м. Банська Бистриця;

Єнтоні М. Д. Мерфі, асистент, професор університет «Ovidius» в м. Констанца;

Анджей Гербет, декан юридичного факультету, доктор права Люблінського Католицького університету Іоана Павла II;

Роберт Табажєвські, професор Люблінського Католицького університету Іоана Павла II;

Олег Ярошенко, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, проректор з навчально-методичної роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Олена Середа, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри трудового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Галія Чанишева, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри трудового права та права соціального забезпечення Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мієчислава Зданович, докторка юридичних наук, професорка відділення Білостоцького університету у м. Вільнюс.

П 685

Правові виклики сучасності: захист прав людини в цифрову еру : матеріали V Міжнар. наук.-практ. онлайн конф. (Чернівці, 13 листопада 2024 року) / [редкол.: Н. Д. Гетьманцева (голова), О. В. Кіріяк (відпов. секр.) та ін.]. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 340 с.

ISBN 978-966-423-929-2

До збірника увійшли матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Правові виклики сучасності: захист прав людини в цифрову еру» (Чернівці, 13 листопада 2024 року).

Редколегія не несе відповідальності за науковий зміст і виклад матеріалу, що подано у рукописах.

Для науковців, аспірантів та студентів.

ISBN 978-966-423-929-2

УДК 341.231.14:004.8](08)

Ольга Кучма

докторка юридичних наук, професорка
кафедри трудового права та
права соціального забезпечення
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
(м.Київ, Україна)
okuchma@ukr.net
ORCID 0000-0002-2206-3286

ПОСИЛЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКА

Інформаційна безпека важлива для якісної роботи підприємства, установи, організації, тому нагальним і своєчасним є посилення дисциплінарної відповідальності працівника, запроваджене нещодавніми змінами до Кодексу законів про працю України [1], а саме: доповнено частину першу статті 40 пунктом 14: невиконання працівником правил поведінки на підприємстві, в установі, організації в частині положень, передбачених частиною другою статті 142 цього Кодексу (далі – пункт 14).

Для якісного і безспірного застосування пункту 14 необхідно чітко визначити які саме передбачені у ч.2 ст.142 КЗпП положення правил поведінки на підприємстві, в установі, організації, за невиконання яких працівником дозволяється роботодавцю притягнути його до дисциплінарної відповідальності передбаченої пунктом 14.

Згідно частини другої статті 142 КЗпП складовою правил внутрішнього трудового розпорядку можуть бути правила поведінки на підприємстві, в установі, організації, які містять положення, зокрема, про зобов'язання працівників про нерозголошення інформації з обмеженим доступом, зокрема інформації, що становить державну чи комерційну таємницю, а також про умови роботи з конфіденційною інформацією.

Академічний тлумачний словник української мови [2] надає наступне визначення слова «зокрема»:

1.Окремо, особисто. – Покличте Жана... - звернувся до всіх і ні до кого зокрема Аркадій Петрович (Михайло Коцюбинський, II, 1955, 385); Потроху довідувався [Янек] про кожного [козака] зокрема – і хто він, і скільки має землі під полем і пасовищем, ...чи чумакує взимку (Зінаїда Тулуб, Людолови, I, 1957, 50).

2.у спол. з ім. Уживається для підкреслення, виділення чого-небудь з-поміж однотипного. Він полюбляв, щоб до Волі приходили гості, зокрема Рада й Аліна (Юрій Яновський, II, 1954, 84).

Як бачимо, термін «зокрема» не передбачає тільки вичерпного переліку чогось, з чого можна зробити висновок, що в ч.2 ст.142 КЗпП не згадано вичерпного переліку положень з правил поведінки на підприємстві, які в ній передбачені, що вносить неясність у право вибору застосування п.3 ч.1 ст.40 чи пункту 14.

Можна припустити, що законодавець мав на увазі можливість звільнити працівника по пункту 14 виключно у випадку порушення ним положень про зобов'язання працівника не розголошувати інформацію, що становить державну чи комерційну таємницю та за порушення умов роботи з конфіденційною інформацією. Проте норма закону, якою передбачена відповідальність має бути виписана чітко і однозначно (як і інші норми нормативно-правових актів загалом), щоб не довелося припускати, що мав на увазі законодавець. Тому необхідно пункт 14 викласти у наступній редакції: «невиконання працівником правил поведінки на підприємстві, в установі, організації в частині положень про зобов'язання працівника не розголошувати інформацію, що становить державну чи комерційну таємницю та умов роботи з конфіденційною інформацією».

Також на сьогодні у КЗпП відсутній обов'язок роботодавця до початку роботи працівника за трудовим договором проінформувати працівника про те, яка інформація у цього роботодавця

є такою, що становить державну чи комерційну таємницю та які умови роботи з конфіденційною інформацією у цього роботодавця.

Чинним законодавством визначено, що конфіденційною є інформація про фізичну особу, інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, а також інформація, визнана такою на підставі закону [3].

Оскільки роботодавець може обмежити доступ до різної інформації, то роботодавець зобов'язаний повідомити працівника про те, до якої інформації він обмежив доступ (тобто визначив її конфіденційною на конкретному підприємстві). Тому необхідно доповнити частину першу статті 29 КЗпП пунктом 10 наступного змісту: «інформацію, що становить державну чи комерційну таємницю та умови роботи з конфіденційною інформацією». Така зміна буде в однаковій мірі корисною як для працівника (знімає з нього обов'язок досліджувати яка інформація визначена законодавством конфіденційною) так і для роботодавця (надає йому доказ того, що працівник був обізнаний про те, яка інформація є конфіденційною).

Також не врегульоване належним чином питання доведення фактів порушення працівником вищезгаданих зобов'язань (крім тих, які встановлюються в рамках відповідного кримінального провадження). На цьому наголошено і у зауваженнях Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України: «...відсутність законодавчо встановленого порядку притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності за вчинення зазначеного у проекті правопорушення, а також повноважень у роботодавця для проведення належного розслідування не відповідає приписам частини другої статті 19 Конституції України, а відтак може призвести до необмеженості трактування цієї норми у правозастосовній практиці та порушення прав працівників» [4].

Також необхідно у трудовому законодавстві визначити умови притягнення працівника до матеріальної відповідальності та механізм обрахунку збитків роботодавця у разі порушення працівником зобов'язання не розголошувати конфіденційну інформацію [5]. Ці питання потребують додаткових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10 грудня 1971 року №322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення 13.10.2024)
2. Академічний тлумачний словник української мови в 11 томах. URL: <https://sum11.com.ua/zokrema/> (дата звернення 13.10.2024)
3. Про інформацію : Закон від 02 жовтня 1992 року №2657-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення 13.10.2024)
4. Зауваження до проєкту Закону України про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо встановлення додаткових підстав розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця та деяких інших питань (реєстр.№7731 від 05.09.2022) від 20 лютого 2024 року №07/2-2024/39264 / Апарат Верховної Ради України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/b19831d3-5c71-4bdb-878b-efbec7ce5414> (дата звернення 13.10.2024)
5. Кучма О.Л. Відповідальність працівника за розголошення конфіденційної інформації. Тенденції розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення: матер. міжнар. наук. практ. конф. (м.Київ, 23 квіт. 2021 р.). – Київ: «Освіта Україна», 2021. – С.39-41.